

DATU VALSTS INSPEKCIJA

Rekomendācija
«Personas datu aizsardzība darba
vietās»

Rīga, 2013

Ievads

Personas datu aizsardzība kļūst par vienu no svarīgākajiem jautājumiem sociālajās attiecībās darba vietās. Darba vietās tiek plaši iegūta un izmantota informācija par fiziskām personām (darbiniekiem, potenciālajiem darbiniekiem, klientiem), kā arī tiek lietotas tādas tehnoloģijas kā videonovērošana un citas tehnoloģijas, lai nodrošinātu darba procesa uzraudzību un darba kvalitātes kontroli. Turklāt darbinieku kontroles ierīces ir savstarpēji saistītas: interneta lietošanas kontrole, elektroniskais pasts, telekomunikācijas, ģeolokācijas ierīces, biometrijas datu apstrāde, videonovērošana, u.t.t. Tai skaitā, darbinieku atlases procesā un karjeras vadībā, darba devēji aizvien palielina dažādu informācijas tehnoloģiju izmantošanu. Ņemot vērā interneta attīstību, personas dati publiski ir pieejami līdz šim nebijušos apmēros, kurus darba devēji izmanto, gan izvērtējot esošos, gan piesaistot potenciālos darbiniekus.

Izmantojot dažādās informāciju tehnoloģiju un interneta attīstības iespējas, var apstrādāt noteikta apjoma personas datus un tādējādi iespējams ietekmēt personu tiesības uz privātumu.

Laikā, kad strauji attīstās viedtālrunu lietošana un kļūst aizvien populārāks attālinātais darbs, ir nepieciešams nodrošināt līdzsvaru starp darbinieku un darba procesa kontroli un privātuma aizsardzību. Šī līdzsvarotība ir saistīta ar katras puses tiesību un pienākumu apzināšanos, kā arī attiecīgu tiesisko ietvaru.

Datu valsts inspekcija uzrauga personas datu apstrādi, tai skaitā personas datu apstrādi darba vietās un to aizsardzību.

Ņemot vērā minēto un Datu valsts inspekcijas pieredzi, izskatot dažādus iesniegumus un sūdzības, Datu valsts inspekcija ir sagatavojusi rekomendāciju attiecībā uz personas datu apstrādi un to aizsardzību darba vietās ar mērķi motivēt darba devējus pārdomāt dažādus personas datu aizsardzības un datu apstrādes jautājumus, lai uzlabotu datu aizsardzību darba vietās. Šī rekomendācija ir sagatavota ar mērķi palīdzēt nodrošināt personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam.

Fizisko personu datu aizsardzības likums attiecas uz jebkuru darbību (apstrādi) ar jebkādu informāciju par dzīvām, identificējamām fiziskām personām (darba tiesiskās attiecībās – pretendenti, klienti un darbinieki).

Ņemot vērā personas datu aizsardzības principus, Fizisko personu datu aizsardzības likums nosaka, kā informāciju par personām var vākt, glabāt un izmantot. Likums paredz personas tiesības saņemt atlīdzību, ja viņa personas datu apstrāde nav veikta saskaņā ar likumu un tādējādi personai ir nodarīts kaitējums vai radīti zaudējumi. Likums attiecas gan uz elektroniski apstrādātu informāciju, gan uz manuāli (rakstveidā) apstrādātiem datiem, piemēram, tādiem kā dažādiem dokumentiem, kurus iesniedz pretendents, gan citādā formātā apstrādātiem datiem (piemēram, mutvārdos veikta apstrāde).

Rekomendācija sniedz tikai ieskatu svarīgākajos personas datu apstrādes un aizsardzības darba vietās aspektos, un katram darba devējam (pārzinim) ir jāvērtē, kādam mērķim un kādā apjomā veikt personas datu apstrādi, kā arī ir jāizvērtē drošības pasākumi katrā konkrētajā situācijā, lai nodrošinātu personas datu aizsardzību.

Personas datu aizsardzība ir sarežģīta joma, tādēļ ikvienam darba devējam būtu jāizvērtē, vai nav nepieciešams nozīmēt noteiktu personu, kuras

pienākumos būtu organizēt, kontrolēt un uzraudzīt darba devēja veiktās personas datu apstrādes atbilstību likuma prasībām. Darba devējam nepieciešams nodrošināt šīs personas regulāru apmācību personas datu aizsardzības jautājumos, kā arī svarīgi apmācīt ikvienu darbinieku par personas datu aizsardzību, kura pienākumos ietilpst personas datu apstrāde (piemēram, arī veikala darbiniekam nepieciešams zināt, kādi dati par klientiem un kādam mērķim tiek vākti, lai klientiem sniegtu informāciju par viņu personas datu apstrādi).

I. Darba tiesisko attiecību nodibināšana

Veicot potenciālo darbinieku atlasī, darba devēji un personas, kas veic darbinieku atlasī (personāla atlases uzņēmumi), bieži izmanto informācijas tehnoloģijas. Izmantojot tās, personas dati tiek apkopoti, analizēti, un attiecīgi sistēmas un informācijas tehnoloģiju ierīces satur daudz personas datus par pretendentiem un darbiniekiem. Kāda informācija var tikt izmantota? Kādiem mērķiem? Cik ilgi var uzglabāt personas datus? Kādas darbības ar personas datiem ir aizliegtas?

Kādu informāciju var vākt un ko ar to var darīt?

Pārlicinieties, ka, izvietojot darba sludinājumu, Jūs identificējat savu organizāciju vai uzņēmumu atbilstoši – personām ir jāzina, kam viņi nosūta savus datus. Ja Jūs izmantojat personāla atlases uzņēmumu palīdzību, pārlicinieties, ka tā sevi identificē.

Darbinieku atlases procesā iegūtos personas datus var izmantot tikai, lai novērtētu pretendenta iespējamību ieņemt noteiktu amatu (kvalifikācija, pieredze, u.t.t.), un nedrīkst pieprasīt informāciju, kas neattiecas uz paredzētā darba veikšanu vai nav saistīti ar pretendenta piemērotību šim darbam.

No pretendenta ir aizliegts pieprasīt tādu informāciju, kas nav nepieciešama, lai izvērtētu viņa/viņas atbilstību amatam (piemēram, personas kodu, dzimšanas datumu), tai skaitā, jāievēro tie ierobežojumi, kas noteikti Darba likuma 33.panta otrajā daļā (t.i., aizliegts prasīt informāciju par grūtniecību, ģimenes vai laulības stāvokli, iepriekšēju sodāmību, izņemot gadījumu, kad tam attiecībā uz veicamo darbu varētu būt būtiska nozīme, reliģisko pārliecību vai piederību pie kādas reliģiskās konfesijas, piederību pie kādas politiskās partijas, darbinieku arodbiedrības vai citas sabiedriskās organizācijas, nacionālo vai etnisko izcelsmi).

Rekomendējam sagatavot speciālas formas, kurās pretendenti varētu sniegt informāciju par savu dzīvesgājumu (Curriculum Vitae), un izstrādāt procedūru, kādā pretendenti sagatavo un iesniedz šo informāciju darba devējam vai personāla atlases uzņēmumam. Tas nodrošinās, ka tiks apstrādāti tikai tie personas dati, kas nepieciešami mērķa sasniegšanai, tie tiks precīzi definēti un tiks adekvāti ieviesti nepieciešamie aizsardzības līdzekļi.

Darba likums paredz darba devēja tiesības pieprasīt informāciju par pretendenta veselības stāvokli, ja tai ir būtiska nozīme darba līguma noslēgšanā un paredzētā darba veikšanā. Ņemot vērā minēto, rekomendējam darba devējam sagatavot sarakstu ar slimību vai dažādu apstākļu uzskaitījumu, kas nepieļauj darba pienākumu izpildi, un lūdziet pretendentam apstiprināt, ka viņš neslimo ar noteikta veida slimībām vai nepastāv dažādi apstākļi, kas nepieļauj izpildīt darba pienākumus. Darba likums nosaka arī, ka darba devējs var pieprasīt, lai pretendents veic veselības pārbaudi, kas ļautu pārlicināties par viņa piemērotību paredzētā darba veikšanai. Atzinumā par pretendenta veselības stāvokli ārsts norāda tikai to, vai pretendents ir piemērots paredzētā darba veikšanai.

Ir aizliegts vākt informāciju, ja vien tā specifiski un tieši nav saistīta ar vakanto amatu, par pretendenta vecākiem, citiem radniekiem (māsām, brāļiem, u.c.), naturalizācijas laiku, procedūru, kādā ir iegūta Latvijas Republikas pilsonība, informāciju par veselību (ja vien tā nav informācija par veselību, kurai ir būtiska nozīme darba līguma noslēgšanā un paredzētā darba veikšanā; Darba likuma 33.panta ceturtā daļa), garumu, svaru, izskatu, informāciju par filozofisko un politisko pārliecību, informāciju par personas seksuālo dzīvi, par īpašumiem, dalību dažādās asociācijās, kredītinformāciju, kredītvēstures informāciju, parādiem un informācija par sodāmību (gan administratīvo, gan kriminālo). Turklāt personas piekrišana iepriekš minēto personas datu ievākšanai nevar tikt uzskatīta par tiesisko pamatu, ja vien šāda datu vākšana nav īpaši saistīta ar vakanto amatu. Savukārt, ja konkrētās informācijas par pretendentu pieprasīšana ir paredzēta likumā (piemēram, saskaņā ar likumu konkrētus amatus konkrētās iestādes nedrīkst ieņemt personas, kas sodītas par noteiktiem pārkāpumiem), tad šo informāciju likumā noteiktajā apjomā un gadījumā darba devējam ir tiesības iegūt bez pretendenta piekrišanas.

Iegūt informāciju no pretendenta iepriekšējām darba vietām, atsauksmes no tām (kolēģiem, vadītājiem, u.c.) ir atļauts, ja pretendents tam ir iepriekš devis savu piekrišanu (ieteicams formulētu rakstiski).

Pieņemot darbā darbinieku, darba devējs var ievākt (apstrādāt) papildu informāciju (personas datus). Papildus informācijai, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem (piemēram, slēdzot līgumu par darba tiesiskajām attiecībām ir nepieciešams dzimšanas datums, personas kods), darba devējs var vākt arī šādu nepieciešamo informāciju:

1. personālvadības mērķiem (piemēram, autovadītāja atļaujas veidu, personas kontaktinformāciju saziņai ārkārtas gadījumos);
2. darba organizācijas mērķiem (piemēram, fotogrāfija priekš iekšējiem organizācijas vai uzņēmuma darbinieku sarakstiem) kā neobligāta prasība;
3. sociālo garantiju nodrošināšanas mērķiem (piemēram, informācija par darbinieka apgādībā esošajām personām).

Attiecībā uz internetā pieejamiem resursiem, kuros ir izvietota informācija par personām, kas meklē darbu, šo interneta resursu uzturētājiem ir jāinformē pretendenti, pirms personas publicē informāciju par sevi, kā viņu personas dati

tiks izplatīti, t.i., tiks izvietoti tiešsaistē vai tiks nosūtīti noteiktiem darba devējiem, kā arī cik ilgi tiks saglabāti konkrētajā interneta vietnē.

Kas var piekļūt personas datiem?

Personas datiem var piekļūt tikai tās personas, kas ir iesaistītas darbinieku atlases procesā. Administratīvie darbinieki, kas nodrošina personāla vadību, ir tiesīgi piekļūt tikai informācijai par darbinieku, kas saistīta ar to tiešajiem darba pienākumiem, tādiem kā darbinieku apdrošināšana, sociālās garantijas, darba nespēja, darba attiecību izbeigšana, u.t.t.

Darbinieki, kas saistīti ar kāda konkrēta darbinieka darba pienākumu izpildi, var iegūt informāciju par darbinieku, kas saistīta tikai ar savu funkciju izpildi (piemēram, darbinieku novērtēšanas informācija, u.c.).

Darba devējs nav tiesīgs izpaust darbinieka personas datus, ja vien tas nav noteikts likumā (piemēram, atsevišķām valsts iestādēm saskaņā ar rakstveida pieprasījumu) vai nav nepieciešams darba līguma un darbinieka interešu ievērošanai (piemēram, ja darbinieks piekrīt un vēlas izmantot darba devēja piedāvāto veselības apdrošināšanu, tad darba devējs ir tiesīgs noteikta apjoma darbinieka personas datus nodot apdrošināšanas sabiedrībai apdrošināšanas polises sagatavošanai).

Pretendentiem nav tiesības iegūt citu pretendentu personas datus. Darba likums nosaka, ka ziņas par pretendentu un darbā pieteikšanās dokumentus drīkst darīt zināmus trešajām personām tikai ar pretendenta piekrišanu.

Kontrolēta pieeja datiem

Darba devējam ir jānodrošina informācijas aizsardzība, drošība un jānodrošina, ka tikai attiecīgi pilnvaroti tā darbinieki var piekļūt noteiktiem personas datiem. Visām darbībām ar personas datiem (tai skaitā arī skatīšanās režīms, datu iegūšana, izmantojot sistēmā meklēšanas funkciju) ieteicams būt uzskaitītām (piemēram, ar auditācijas pierakstu palīdzību), jo pārzinim ir pienākums nodrošināt iespēju noteikt personas datus, kuri bijuši apstrādāti bez attiecīgā pilnvarojuma, kā arī apstrādes laiku un personu, kas to veikusi.

Kādi ir darba devēja pienākumi personas datu aizsardzībā?

Tiesības būt informētam

Darba devējam ir pienākums informēt darbiniekus pirms viņu personas datu ievākšanas. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.pants nosaka, ka iegūstot personas datus no datu subjekta (piemēram, darbinieka), pārzinim ir pienākums sniegt datu subjektam šādu informāciju, ja vien tā jau nav datu subjekta rīcībā: pārziņa un personas datu operatora nosaukums vai vārds un uzvārds, kā arī adrese, paredzētais personas datu apstrādes mērķis un pamatojums.

Pēc datu subjekta pieprasījuma pārzinim ir pienākums sniegt arī šādu informāciju: iespējamie personas datu saņēmēji, datu subjekta tiesības piekļūt saviem personas datiem un izdarīt tajos labojumus, vai datu subjekta atbildes sniegšana ir obligāta vai brīvprātīga, kā arī iespējamās sekas par atbildes nesniegšanu.

Pretendentiem un darbiniekiem jābūt informētiem par:

- atbildīgo par personas datu apstrādi – pārzini un personas datu operatoru (tai skaitā, personāla atlases uzņēmumi);
- konkrētiem un skaidriem personas datu apstrādes mērķiem.

Rekomendējam, lai nodrošinātu personas datu godprātīgu apstrādi, pretendentiem un darbiniekiem sniegt arī šādu informāciju:

- vai informācijas sniegšana ir obligāta vai brīvprātīga, un kādas būs sekas, ja informācija netiks sniegta;
- personas datu avoti (piemēram, citi personāla atlases uzņēmumi);
- tiesības izmantot savas tiesības, ko nosaka likums (tādas kā pieejas tiesības saviem datiem un tiesības izdarīt labojumus savos datos).

Ja pretendents nosūta savu pieteikumu, dzīvesgājuma aprakstu (CV) un citus dokumentus, rekomendējam informāciju par pārzini, personas datu operatoru un personas datu apstrādes mērķi, nosūtīt konkrētajam pretendētājam apstiprinot viņa elektroniskā pasta sūtījuma saņemšanu. Ja pretendents iesniedz dokumentus personīgi, tad šī informācija viņam jāsniedz klātienē, un ieteicams saglabāt pierādījumus, ka šī informācija ir sniegta.

Pretendentam ir tiesības saņemt informāciju par personālatlases metodēm, kas tiks izmantotas personālatlasē, apstrādājot personas datus. Nevar tikt vākta informācija par pretendentu, ja pirms tam viņš par viņa personas datu iegūšanu nav bijis informēts. Tas pats attiecas arī uz izmantotajiem tehniskajiem līdzekļiem un metodēm personāla atlasē.

Personas datu saglabāšanas ilgums

Ja pretendents nav ticis pieņemts darbā, tad darba devējam ir pienākums informāciju par pretendentu iznīcināt, jeb dzēst pēc tam, kad personālatlase uz noteikto amatu ir pabeigta un ir pagājis termiņš lēmuma pārsūdzēšanai. Ja darba devējs vēlas saglabāt informāciju par pretendentu iespējamai turpmākai personālatlasei uz citiem amatiem, ir jāprasa pretendenta piekrišana datu uzglabāšanai.

Personas dati ir jāglabā, ievērojot vispārīgās datu glabāšanas un drošības prasības, tai skaitā ar tehniskiem un organizatoriskiem līdzekļiem jānodrošina, ka personas datiem nepieklūst nepilnvarotas personas.

Pretendenta datu turpmāka apstrāde, neskaitot iepriekš minētos izņēmumus (pārsūdzēšanas termiņš un turpmāka personālatlase uz citiem amatiem), ir pieļaujama tikai, ja tiek noslēgts darba līgums. Darba devējs var uzglabāt datus par darbinieku, ja tam ir darba tiesiskās attiecības ar to.

Darba devējam saskaņā ar normatīvajiem aktiem noteikta veida informācija par darbinieku ir jāsaglabā arī pēc darba tiesiskajām attiecībām, lai to nodotu arhīvā (vēsturiskiem mērķiem). Saskaņā ar Arhīvu likumu dokumentus par personas darba vai dienesta gaitu lietas glabā 75 gadus.

Kā arī darba devējam var būt nepieciešams informāciju par darbinieku saglabāt pēc darba tiesisko attiecību beigām, arī lai atrisinātu strīdus, ja tādi ar darbinieku rodas pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas.

II. Personāla dokumenti

Veidojot darbinieku personas lietas, ir jāievēro Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktais. Informācija, kas iekļauta personas lietās, nevar tikt izmantota citiem mērķiem nekā tā ir tikusi sākotnēja ievākta, piemēram, komerciāliem vai politiskiem mērķiem.

Attiecībā uz dažādu darba apstākļu izmaiņu ieviešanu (piemēram, videonovērošanu, pieejas kontroles sistēmām, būtisku personas datu apstrādes un aizsardzības apstākļu maiņu), saskaņā ar Darba likuma 11.pantu, darbinieku pārstāvjiem ir tiesības savlaicīgi saņemt informāciju un konsultēties ar darba devēju pirms darba devējs pieņem tādus lēmumus, kuri var skart darbinieku intereses un darba apstākļus, darba vidi, un darbinieku drošības aizsardzību, kā arī uzraudzīt, kā darba tiesiskajās attiecībās tiek ievēroti normatīvie akti, tai skaitā Fizisko personu datu aizsardzības likums.

Kādus datus var vākt darba devējs?

Darba devējs var apstrādāt tikai tādus personas datus par darbiniekiem, kas ir atbilstoši noteiktam mērķim (t.i. darba tiesisko attiecību nodibināšanai, darba tiesisko attiecību nodrošināšanai vai izbeigšanai), nav pārmērīgi, un darba devējs ir atbildīgs par personas datu pareizību un to savlaicīgu atjaunošanu, labošanu vai dzēšanu. Darba devējam jādzēš tos datus, kas nav nepieciešami tiesiska mērķa sasniegšanai vai tos saglabāt attiecīgi neprasa normatīvie akti, tai skaitā arhīvu jomā.

Datu valsts inspekcija iesaka, personas attēlus saglabāt personas lietā tikai ar personas iepriekšēju piekrišanu, it īpaši, ja plānots fotogrāfiju izvietot publiski vai internetā.

Tiesības būt informētam

Darba devējam ir ieteicams informēt darbiniekus pirms personas lietas izveidošanas (jeb personas datu vākšanas), par pieejas tiesībām saviem personas datiem, tiesībām labot vai precizēt informāciju vai iebilst pret informācijas sniegšanu.

Personas datu glabāšana

Iesakiet un atļaujiet darbiniekam periodiski pārbaudīt informāciju savā personas lietā, jo tādējādi darba devējs var izvairīties no neaktuālas informācijas glabāšanas. Nodrošiniet, ka personāla dokumenti tiek glabāti droši. Glabājiet papīra dokumentus slēgtās telpās vai skapjos, vai lietojiet paroles, ja informācija tiek glabāta elektroniski. Pārlicinieties, ka personālam, kas var piekļūt personāla dokumentiem, ir attiecīgas pieejas tiesības, nepieciešamās zināšanas un tiek veikta personāla atbilstoša apmācība, lai nodrošinātu atbilstošu pieeju personāla dokumentiem un to aizsardzību.

Ja iespējams, glabājiet informāciju par darbinieku veselības stāvokli atsevišķi no mazāk sensitīvas informācijas, piemēram, saglabājot tikai vienkāršu ierakstu, ka darbinieks ir bijis prombūtnē, kā arī izvērtējiet šādas informācijas glabāšanas termiņu. To var nodrošināt, saglabājot informāciju par darbinieka veselības stāvokli slēgtā aploksnē vai aizsargāta datora failā. Atļaujiet piekļūt šai informācijai tikai tādiem darbiniekiem, kuriem tas tiešām ir nepieciešams, izpildot darba pienākumus.

Ja Jūsu rīcībā ir sensitīvi personas dati (t.i., personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi, reliģisko, filozofisko un politisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, kā arī sniedz informāciju par personas veselību vai seksuālo dzīvi), un tos paredzēts apstrādāt, lai nodrošinātu un uzraudzītu vienlīdzīgu tiesību principa (Darba likuma 7.pants) ievērošanu (piemēram, darbiniekiem ar invaliditāti, neatkarīgi no personas rases, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem), izmantojiet nepieciešamo informāciju tikai šī mērķa sasniegšanai.

Ja iespējams, izmantojiet šo informāciju tikai anonimizētā formā, lai šī informācija nepieļautu noteikta darbinieka identifikāciju.

Piekļuve personāla dokumentiem

Darba devējam ir jānodrošina, ka personas, kam ir tiesības piekļūt personāla dokumentiem, pārzina personas datu aizsardzības noteikumus, kas šajos dokumentos esošajai informācijai ir jāpiemēro, un šī informācija, jeb personas dati, tiek attiecīgi aizsargāti. Pirms personāla dokumentu izpaušanas vai nodošanas citām personām (tai skaitā citiem darbiniekiem) pārlicinieties, vai tam ir tiesiskais pamats un likumīgs mērķis.

Nodrošiniet, ka darbinieku personas dati netiek nodoti citām personām, ja vien pats darbinieks tam iepriekš nav piekritis (lai par to pārlicinātos, pārjautājiet to attiecīgajam darbiniekam), vai šādu prasību nenosaka ārējie normatīvie akti. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 13.pants nosaka, kādos gadījumos un kādā veidā no darba devēja var saņemt personas datus valsts un pašvaldību amatpersonas (t.sk. policijas amatpersonas).

Dažādu informācijas sistēmu izmantošana, lai apstrādātu darbinieku personas datus

Nereti darbinieku atalgojuma un personāla dokumentu apstrādei, kā arī darbinieku un darba devēja īpašuma aizsardzības nodrošināšanai tiek izmantotas informācijas sistēmas (piemēram, videonovērošanas sistēmas), kuras uztur ārpakalpojumu sniedzēji. Šiem uzņēmumiem attiecīgi ir pieeja darbinieku personas datiem, un saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu, šie uzņēmumi ir uzskatāmi par personas datu operatoriem. Ar šiem uzņēmumiem ir jābūt noslēgtiem attiecīgiem līgumiem, kā to nosaka Fizisko personu datu aizsardzības likuma 14.panta pirmā un otrā daļa. Līgumos ir jābūt noteiktam personas datu apjomam, datu apstrādes mērķim un pārziņa norādījumiem attiecībā uz apstrādi. Tai skaitā, šajos līgumos vai citā dokumentā ir jābūt noteiktiem datu drošības pasākumiem, kas jāveic personas datu apstrādes operatoriem pirms apstrādes uzsākšanas un līguma darbības laikā.

III. Personas datu nodošana uz citām valstīm

Personas datus uz citām valstīm var nodot, izmantojot Internetu, elektronisko pastu, cita veida tīklus, kurjeru, u.t.t. Piemēram, centralizēta personālvadības sistēma, kas atrodas citā valstī, personas datu glabāšana serveros, kas atrodas citās valstīs, personas datu ievadīšana sistēmās, kas atrodas citās valstīs, u.t.t.

Lai nodotu personas datus ārpus Latvijas Republikas ir jābūt skaidri noteiktam un likumiskam mērķim. Pārzinim ir jāsniedz datu subjektiem informācija, kam tiks nodota informācija par datu subjektu (kas ir personas datu operators vai cits pārzinis, kuram personas dati tiek nodoti) un kāpēc (mērķis) personas dati tiks nodoti (tai skaitā, datu nodošana mātes kompānijai, datu glabāšanai ārpus Latvijas Republikas, izmantojot ārpakalpojumus, u.c.) un pirms personas datu nodošanas pārzinim jāpārlicinās, ka šādai personas datu nodošanai pastāv tiesiskais pamats saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu (likuma 28.pants).

Personas datu nodošanai un tās ietvaros nododamo datu apjomam ir jābūt proporcionālam, saistītam un ne pārmērīgam attiecībā uz datu nodošanas jeb datu apstrādes mērķi, saistībā ar kuru tie tiek nodoti uz citām valstīm. Papildus informāciju par personas datu nodošanu uz citām valstīm ir iespēja iegūt Datu valsts inspekcijas rekomendācijā "Personas datu nodošana uz citām valstīm" (<http://www.dvi.gov.lv/fpda/>).

Attiecībā uz personas datu nodošanu viena koncerna ietvaros, rekomendējam darba devējam izvērtēt, vai nepieciešams nodot visus darbinieku datus, kas ir konkrētā darba devēja rīcībā, citiem uzņēmumiem vai sabiedrībām, kas ietilpst koncernā, vai arī pietiekama ir mazāka personas datu apjoma nodošana.

IV. Sistēmas, kas nodrošina darbiniekiem iespēju ziņot par dažādiem pārkāpumiem

Darba devēji nereti ievieš speciālas darbinieku ziņošanas sistēmas, kuras izmantojot darbiniekam ir iespējams ziņot par dažādiem pārkāpumiem organizācijā vai uzņēmumā, tai skaitā arī par auditoru darbību, ko reglamentē dažādu valstu normatīvie akti. Līdz ar to ir jāvērtē arī personas datu apstrādes aspekti saistībā ar personas datu nodošanu uz trešajām valstīm.

Tās parasti ir tiešsaistes sistēmas, tādas kā īpašas elektroniskā pasta adreses. Šādu sistēmu ieviešanai un uzturēšanai ir jābūt tiesiskajam pamatam saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu (likuma 7.pants). Darbiniekiem ir jābūt informētiem par šādu sistēmu pastāvēšanu. Ja personas dati saistībā ar anonīmo ziņojumu tiek nosūtīti izmeklēšanai trešajām personām, tad iesaistītās personas (datu subjekti) ir nekavējoties jāinformē par datu nosūtīšanu (gan vienas organizācijas vai uzņēmuma ietvaros, gan saistībā ar datu nodošanu uz citām valstīm), ja vien to neaizliedz likums.

Šo sistēmu kontekstā ir jānodrošina arī proporcionālītes princips (likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkts), tai skaitā, darba devējam iekšējās procedūrās ir jānosaka, par kādiem pārkāpumiem darbinieki var ziņot, tādējādi jau sākotnēji ierobežojot apstrādājamo personas datu apjomu.

Lai veicinātu personas datu pareizību un precizitāti (un mazinātu nepatiesu sūdzību iesniegšanu), darba devējam ir ieteicams izstrādāt procedūras, kas nosaka, ka tiek akceptētas tikai tādas sūdzības, kad ir iespējams identificēt tās iesniedzēju. Sistēmas, kas paredzētas anonīmai ziņošanai par pārkāpumiem, ieviešana nav atbalstāma. Visos gadījumos ir jānodrošina, ka sūdzības iesniedzēja identitāte ir konfidenciāla, un netiek izpausta personai, par kuru tiek iesniegta sūdzība. Vienlaicīgi ir jānodrošina arī atbilstošs personas datu glabāšanas termiņš.

V. Informācijas tehnoloģiju izmantošana darba vietās

Informācijas tehnoloģiju izmantošana darba vietās kļūst aizvien plašāk izplatīta. Darba devēja tiesības un pienākums ir noteikt ierobežojumus to izmantošanai un attiecīgi informēt par to darbiniekus.

Interneta un elektroniskā pasta kontrole: kādiem mērķiem?

Darba devējs var kontrolēt un ierobežot Interneta izmantošanu (tai skaitā, noteikt konkrētu Interneta lapu, kaitīgo programmatūru lietošanas aizliegumu, u.t.t.) un saziņas līdzekļu izmantošanu (tai skaitā, sūtījumu apjoma noteikšana, spam filtri, u.t.t.).

Šī kontrole paredzēta, lai darba devējs:

1. nodrošinātu tīklu drošību atbilstoši apdraudējumiem (dažāda veida kaitīgās programmatūras, u.c.);

2. samazinātu risku pieļaut pārmērīgu Interneta lietošanu un saziņas līdzekļu lietošanu personīgiem mērķiem (preču iegāde, ceļojumi, diskusijas sociālajos tīklos, u.c.).

Kādi ir pienākumi personas datu aizsardzībā?

Darba devēja ierobežojumi kontrolēt darbiniekus:

- darba devējs nevar saņemt automātiskas kopijas no visām saņemtām un nosūtītām darbinieka elektroniskā pasta vēstulēm. Tas ir pārmērīgi.
- darba devējs nedrīkst saglabāt informāciju par visām darbībām, ko darbinieks veic ar datoru. Izņemot, ja pie noteiktiem nosacījumiem ir nepieciešams nodrošināt īpaši augsta līmeņa drošības aizsardzību. Pretējā gadījumā šāda veida darbinieku darbību monitorēšana ir nelikumīga;
- servera auditācijas pierakstus var saglabāt noteiktu laiku.

Elektroniskā pasta aizsardzība

Darbiniekam ir tiesības, pat darba vietā, uz tā privātās korespondences privātumu un konfidencialitātes respektēšanu. Darba devējs nedrīkst brīvi lasīt darbinieku elektroniskā pasta sūtījumus, pat ja tiek lietotas darba devēja ierīces.

Darba devējs var noteikt, ka darbinieks nevar izmantot tam piešķirto elektroniskā pasta adresi, lai nosūtītu privātus elektroniskā pasta sūtījumus.

Sūtījumos, ko darbinieks sūta no darba devēja piešķirtās elektroniskā pasta adreses, darba devējs var ieviest automātisku norādi, ka šī ir darba devēja elektroniskā pasta adrese.

Lai aizsargātu privātos elektroniskā pasta sūtījumus, darbiniekam nepieciešams tos skaidri iezīmēt ar norādi "Privāts", vai arī darbiniekam tos nepieciešams nekavējoties dzēst.

Darbiniekam ir jāsaglabā visa informācija, kas nepieciešama darbam, resursos, kas ir pieejami darba devējam vai citiem darbiniekiem.

Darba devējam būtu jānozīmē persona, kam tiek pārsūtīti prombūtnē esošā darbinieka elektroniskā pasta sūtījumi. Šai gadījumā, prombūtnē esošajam darbiniekam iepriekš ir jādod piekrišana tā elektroniskā pasta sūtījumu atvēršanai viņam esot prombūtnē.

Tomēr, ja darbinieks ir prombūtnē un darbinieka rīcībā esošā informācija ir nepieciešama, lai izpildītu noteiktās funkcijas un uzdevumus, darba devējs var pieprasīt administratoram piekļuvi elektroniskajam pastam.

Vēstules nevar tikt uzskatītas par personisku informāciju tikai tāpēc, ka tās ir saglabātas datorā direktorijā "Mani dokumenti" (My Documents) vai fails satur darbinieku identificējošu informāciju.

Aizsardzība privātiem elektroniskā pasta sūtījumiem netiek nodrošināta, ja notiek kriminālprocess (piemēram, ja darbinieks ir aizdomās turētais par kompānijas komercnoslēpumu izpaušanu, u.t.t.) vai, ja darba devējam ir pamatotas aizdomas par darbinieka iespējamu likumpārkāpumu par kuru paredzēta kriminālatbildība. Šādu līdzekļu izvēlē darba devējam ir pienākums ievērot proporcionalitātes principu. Darbiniekam ir tiesības iesniegt sūdzību par pārbaudes veikšanu Datu valsts inspekcijā.

Ne vienmēr ir nepieciešams pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas saglabāt darbinieka elektronisko pastu aktīvu, jo darba devējs var izveidot automātisku atbildi, kas informē, ka noteiktā elektroniskā pasta adrese ir slēgta un ir jauna kontaktinformācija saziņai ar darba devēju.

Darbiniekam pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ir jā saglabā un jā dara pieejama darba devējam visa elektroniskā pasta korespondence, kas attiecas uz tā darba pienākumu veikšanu.

Datu faili

Pēc noklusēšanas datu failiem ir profesionāls raksturs un darba devējs var tiem brīvi piekļūt, kā arī noteikt savu informācijas tehnoloģiju resursu izmantošanas kārtību.

Ja datu failus darbinieks ir identificējis kā "personiski", darba devējs var tiem piekļūt:

- ar darbinieka atļauju un tā klātbūtnē;
- ja darba devējam ir pamatotas aizdomas par darbinieka iespējamu likumpārkāpumu, par kuru paredzēta kriminālatbildība. Šādu līdzekļu izvēlē darba devējam ir pienākums ievērot proporcionalitātes principu.

Paroles

Lietotārvārdi un paroles ir konfidenciālas un nevar tikt nodotas darba devējam. Tomēr, ja darbinieks ir prombūtnē un darbinieka rīcībā esošā informācija ir nepieciešama, lai izpildītu noteiktās funkcijas un uzdevumus, darba devējs var pieprasīt administratoram pieejas datus.

Darbiniekam sniedzamā informācija

Darbiniekiem jābūt informētiem par personas datu apstrādes mērķiem un pamatojumu.

Rekomendējam, lai nodrošinātu personas datu godprātīgu apstrādi, informēt darbiniekus arī par:

- iespējamiem personas datu saņēmējiem;
- tiesībām izmantot savas tiesības, ko nosaka likums, tādas kā pieejas tiesības saviem datiem un tiesības izdarīt labojumus savos datos.

Darbinieka informēšanai ir jābūt noformētai skaidri, nepārprotami un saprotami. Rekomendējam, ka tā tiktu noformēta kā atsevišķs dokuments, nevis tiktu iekļauts vai pievienots pie vispārējiem noteikumiem organizācijā vai uzņēmumā.

VI. Videonovērošana darba vietās

Darba vietas aizvien vairāk tiek aprīkotas ar videonovērošanas ierīcēm. Tās ir likumīgas, ja ar to palīdzību tiek nodrošināta cilvēku dzīvības, veselības aizsardzība un īpašuma aizsardzība, bet tās nevar tikt izmantotas, lai darbiniekus patstāvīgi un ilgstoši novērotu un kontrolētu. Personas datu apstrāde, veicot videonovērošanu, var būt pat tad, ja datu subjekta (t.sk. pretendenta, darbinieka, klienta) seja nav saskatāma videonovērošanas attēlā, kā arī ja videonovērošana notiek tikai reālajā laika režīmā vai arī tiek veikta videonovērošanas ieraksta saglabāšana.

Kādiem mērķiem?

Videonovērošanas ierīces var būt izvietotas darba vietās, lai nodrošinātu cilvēku dzīvības, veselības aizsardzību un īpašuma aizsardzību, lai identificētu kaitējumu vai zaudējumu nodarītājus. Videonovērošanas ierīču ieraksti nevar tikt izmantoti citiem mērķiem, piemēram, lai kontrolētu darba veikšanas kvalitāti vai kvantitāti.

Kādi noteikumi jāievēro, uzstādot videonovērošanas ierīces?

Pirms videonovērošanas iekārtu uzstādīšanas darba devējam ir jāizvērtē:

1. plānotie ieguvumi, uzstādot minētās ierīces un vai šie ieguvumi ir būtiskāki nekā negatīvais efekts uz darbiniekiem;
2. vai ir skaidri noteikts plānotais videonovērošanas mērķis un tas ir pietiekami izskaidrots;
3. vai videonovērošanas ierīču izmantošana tiešām ir nepieciešama? Vai efektīvi ir mērķa sasniegšanai izmantot videonovērošanas ierīces?
4. vai nepastāv citi efektīvi līdzekļi vai veidi, lai sasniegtu paredzēto mērķi, neizmantojot videonovērošanas ierīces (t.i., izmantojot labākas kvalitātes durvis, īpaši aizsargātus stiklus, dažādas slēdzeņu sistēmas un kustības detektorus vai citus sensorus īpašuma aizsardzībai, u.t.t.);
5. vai nepieciešams saglabāt ierakstus no videonovērošanas iekārtām, vai veikt videonovērošanu reālā laika režīmā;
6. vai veikt ierakstus patstāvīgi vai tikai, ja iestājas kāds noteikts kritērijs;
7. vai ir iespējams, lai sasniegtu mērķi, veikt tikai noteiktas telpas daļas novērošanu;
8. vai uzstādīt mobilu videonovērošanas ierīci vai patstāvīgi filmējošu;

9. vai videonovērošanas ierīces filmēšanas perimetrs būs nemainīgs, vai tas automātiski mainīsies vai to varēs mainīt manuāli;
10. vai attēlu varēs palielināt, cik liela būs optikas izšķirtspēja, kas darīs iespējamu saskatīt sīkākās attēla detaļas, vai arī tiks iegūts daudz vispārīgāks attēls.

Videonovērošanas ierīces var būt uzstādītas pie ēku ieejām un izejām, drošības izejām un personu pārvietošanās ceļiem. To videonovērošanas leņķis var aptvert teritorijas, jeb zonas, kur tiek glabātas preces vai citas vērtības. Tās nevar aptvert darbinieku darba vietas, izņemot atsevišķus gadījumus (piemēram, darbinieka darbs saistīts ar finanšu līdzekļiem, bet tad videonovērošanas ierīcei ir jāfilmē kasiera darbs ar finanšu līdzekļiem vai darbs noliktavā, kurā tiek glabātas vērtības un tiek attiecīgi filmēta to pārvietošana). Videonovērošana ir jāveic, ievērojot samērīgumu. Tās nevar tikt uzstādītas tikai atsaucoties uz vispārēju argumentu par iespējamiem apdraudējumiem personu dzīvībai, veselībai vai īpašuma aizsardzībai.

Darba vietās darba devējam ir jārespektē darbinieka privātā dzīve. Videonovērošanas ierīces nevar tikt uzstādītas un nevar filmēt darbiniekus tādās telpās, kas domātas darbinieku atpūtai, ģērbtuvēs, tualetēs un dušas telpās. Tāpat videonovērošanas ierīces nevar tikt izvietotas privātajos darba kabinetos, kā arī telpās, kas saistītas ar sensitīvu personas datu apstrādi, t.i. reliģiskajās lūgšanu telpās, arodbiedrību telpās, veselības aprūpes darbinieku telpās un pie ieejas tajās.

Aizliegts ierīces izvietot bez darbinieku informēšanas, kā arī izmantot slēptās miniatūrās kameras, ja vien normatīvie akti tieši nepieļauj to izmantošanu.

Kopumā uzskatām, ka nav tiesiski uzstādīt videonovērošanas ierīces ar skaņu ierakstu, ja vien normatīvie akti tieši nepieļauj to izmantošanu, kā arī uzstādīt videonovērošanas ierīces tikai tāpēc, ka to izmaksas ir salīdzinoši nelielas.

Kas var piekļūt videonovērošanas kameru ierakstiem?

Tikai attiecīgi pilnvarotas personas, veicot savas funkcijas, var skatīties, jeb piekļūt videonovērošanas ierakstiem (piemēram, apsardzes struktūras vadītājs). Darba devējam jāizvērtē vai minēto pilnvaroto personu tiesības piekļūt videonovērošanas kameru ierakstiem ir skaidri noteiktas. Piemēram, vai apsardzes darbiniekam, kura pienākumos ietilpst piekļūt videonovērošanas ierakstiem, kas tiek veikti reālajā laika režīmā, vienlaicīgi ir tiesības veikt ierakstu kopijas. Šīm personām ir jābūt speciāli apmācītām un jāpārzin videonovērošanas sistēmas ieviešanas un uzturēšanas noteikumi. Katram pārzinim ir jāizvērtē, kad un kādu informāciju sniegt trešajām personām un vai tam pastāv likumam atbilstošs pamats un mērķis (piemēram, pēc tiesībsargājošo

institūciju pieprasījuma, kurā norādīts konkrēts informācijas pieprasīšanas pamatojums).

Cik ilgi var uzglabāt videoierakstus?

Videonovērošanas kameru ieraksti jāsauglabā pēc iespējas īsāku laiku. Ieteicams tos saglabāt tikai dažas dienas, pirms tam veicot nepieciešamās incidenta pārbaudes un izmantojiet ierakstus, lai iniciētu disciplinārlietas, administratīvā pārkāpuma lietas vai kriminālprocesu.

Ja šādi procesi saistībā ar konstatētajiem incidentiem ir ierosināti, ieraksti var tikt izņemti no ierīces (fiksējot, ka ieraksti ir izņemti) un saglabāti tik ilgi, cik nepieciešams attiecīgajam procesam. Ja tehniski tas ir iespējams, maksimālais ierakstu attēla saglabāšanas laiks var tikt noteikts automātiski pašā sistēmā. Ierakstu glabāšanas termiņu nevar noteikt, tikai pamatojoties uz tehniskās ierīces glabāšanas iespējām.

Kāda informācija jāizvieto par videonovērošanas veikšanu?

Cilvēki, kas tiek filmēti (darbinieki un apmeklētāji, klienti, u.c.) ir jāinformē par to skaidrā, nepārprotamā un saprotamā veidā, izvietojot vietās, kur notiek videonovērošana, attiecīgas zīmes, kas ietver informāciju:

- par videonovērošanas ierīces esamību;
- pārziņa (atbildīgās personas) nosaukums vai vārds, uzvārds, kā arī adrese un cita kontaktinformācija. Ja ir, tad arī personas datu operatora nosaukums, kā arī tā adrese un cita kontaktinformācija;
- paredzētais videonovērošanas mērķis un pamatojums.

Sniedzot informāciju par videonovērošanu, ir jānodrošina, lai personām būtu skaidrs, kurās vietās videonovērošana tieši tiek veikta, kā arī šīs norādes nevar atrasties tālu no videonovērošanas veikšanas vietas jeb filmētās teritorijas.

Papildus ir ieteicams katru darbinieku informēt individuāli (piemēram, darba līguma pielikums, darba kārtības noteikumi), tai skaitā norādot, ka darbiniekam ir tiesības piekļūt saviem personas datiem videonovērošanas sistēmas ietvaros.

VII. Pieejas kontrole darba vietām

Ņemot vērā, ka darba vietas pārsvarā gadījumu nav publiski pieejamas un to, ka darba devējiem ir nepieciešams zināt un kontrolēt darbinieka darba laiku, pieejas kontrole darba vietām jau pastāv sen. Tehnoloģiju attīstība, ieskaitot biometrijas ierīču attīstība, atvieglo šo kontroli, bet vienlaicīgi informāciju tehnoloģijas piedāvā iespēju savākt/ apstrādāt vairāk informāciju par personām, tādā veidā ierobežojot personu privātumu. Tehnoloģiju izmantošanas ierobežošana ir būtiska, lai aizsargātu personu tiesības un brīvības, tai skaitā uz personas datu aizsardzību.

Kādiem mērķiem?

Darba devējs var ieviest šādas ierīces, ieskaitot biometriskās:

- pie ieejas ēkās;
- telpās, kur ir noteikts ierobežots piekļūšanas režīms.

Šo ierīču izmantošana var attiekties gan uz darbiniekiem, gan uz apmeklētājiem. Biometriskās ierīces nedrīkst tikt izmantotas, lai uzraudzītu darba laika ievērošanu un darbinieku atrašanos darba vietās, jo tas ir nesamērīgi.

Sistēma, kas ir ieviesta, lai kontrolētu darbinieku piekļūšanu darba vietām, nevar tikt izmantota citiem mērķiem, piemēram, lai kontrolētu darbinieku pārvietošanos, ierašanās un promiešanas laiku.

Kas var piekļūt datiem?

Informācija var būt pieejama tikai attiecīgi pilnvarotām personām, piemēram, iekšējo drošības dienestu darbiniekiem. Darba devējam ir jānodrošina līdzekļi, lai nodrošinātu šīs informācijas drošību un nepieļautu nepilnvarotu personu piekļūšanu šai informācijai. To var nodrošināt ar speciālām atļaujām, jeb pilnvarojumu piekļuvei datoriem, kā arī nodrošināt attiecīgus auditācijas pierakstus, lai tie uzskaitītu visas darbības, kas tiek veiktas ar informāciju, tai skaitā, skatīšanās režīmā (t.i., kas, kad un kādiem mērķiem piekļūst informācijai).

Kāds ir datu uzglabāšanas ilgums?

Dati par pieeju darba vietām jā saglabā pēc iespējas īsāku laiku. Rekomendējam tos dzēst pēc trim mēnešiem kopš to reģistrācijas jeb izveides.

Informācija, kas jāsniedz darbiniekiem

Darbiniekiem jābūt informētiem par personas datu apstrādes mērķiem un pamatojumu.

Rekomendējam, lai nodrošinātu personas datu godprātīgu apstrādi, informēt darbiniekus arī par:

- iespējamiem personas datu saņēmējiem;
- tiesībām izmantot savas tiesības, ko nosaka likums, tādas kā pieejas tiesības saviem datiem un tiesības izdarīt labojumus savos datos.

Darbinieka informēšanai ir jābūt noformētai skaidri, nepārprotami un saprotami. Rekomendējam, ka tā tiktu noformēta kā atsevišķs dokuments, nevis tiktu iekļauts vai pievienots pie vispārējiem noteikumiem organizācijā vai uzņēmumā.

VIII. Tālruņa izmantošana darba vietās

Tālruņu izmantošana darba vietās ir pieļaujama arī darbiniekiem personiskajiem mērķiem. Un tādējādi darba devējam, kontrolējot tālruņu izmantošanu, ir jārespektē privātuma ievērošana, t.i. vienmēr jāatceras nodrošināt, lai darbinieku novērošana un uzraudzīšana nebūtu pārmērīga, jo arī darba vietās darbinieki var sagaidīt privātuma ievērošanu noteiktā apjomā.

Vienlaicīgi darba devējam ir jāizvērtē mērķi, kādēļ tiek ieviesta sarunu ierakstīšana un vai šo mērķi nav iespējams sasniegt, īstenojot citus pasākumus vai apstrādājot personas datus mazākā apjomā. Piemēram, sarunu ierakstīšana jaunu darbinieku apmācības vajadzībām nevar notikt ilgstošā periodā vai pastāvīgi.

Kāds ir datu uzglabāšanas ilgums?

Informācija, kas tiek iegūta sarunu ierakstīšanas rezultātā, jā saglabā pēc iespējas īsāku laiku.

Informācija, kas jāsniedz darbiniekiem

Darbiniekiem jābūt informētiem par personas datu apstrādes mērķiem un pamatojumu.

Rekomendējam, lai nodrošinātu personas datu godprātīgu apstrādi, informēt darbiniekus arī par:

- iespējamiem personas datu saņēmējiem;
- tiesībām izmantot savas tiesības, ko nosaka likums, tādas kā pieejas tiesības saviem datiem un tiesības izdarīt labojumus savos datos.

Darbinieka informēšanai ir jābūt noformētai skaidri, nepārprotami un saprotami. Rekomendējam, ka tā tiktu noformēta kā atsevišķs dokuments, nevis tiktu iekļauts vai pievienots pie vispārējiem noteikumiem organizācijā vai uzņēmumā.

IX. Autotransporta aprīkošana ar ģeolokācijas sistēmām

Ņemot vērā, ka šādas ierīces kļūst aizvien lētākas un var būt ļoti noderīgas, ģeolokācijas ierīču izmantošana kļūst aizvien populārāka darba vietās un darba tiesisko attiecību ietvaros. Tomēr ir jāievēro vairāki noteikumi, izmantojot šīs ierīces, lai tiktu nodrošināts darbinieku privātums.

Kādiem mērķiem?

Ģeolokācijas ierīces var tikt izmantotas darba devēja autotransporta līdzekļos, ko izmanto darbinieki:

- lai uzraudzītu transporta pakalpojumu sniegšanu, preču piegādes un pakalpojumus, kas saistīti ar transporta līdzekli. Piemēram, ātrās

palīdzības transporta līdzekļi, lai uzraudzītu sniegtos medicīnas pakalpojumus;

- lai nodrošinātu darbinieku, preču piegādes un transporta līdzekļu drošību, par ko tie ir atbildīgi;
- lai labāk izmantotu organizācijas un uzņēmuma resursus, sniedzot pakalpojumus dažādās ģeogrāfiskās vietās, ieskaitot ārkārtas gadījumus. Piemēram, identificētu darbinieku, kurš ir vistuvāk lifta bojājuma gadījumā vai attiecīgais medicīniskais personāls, kas ir vistuvāk nelaimes gadījumam;
- izņēmuma gadījumos, lai sekotu līdzī darba laikam, ja to nevar izdarīt savādāk;
- lai izpildītu likumā noteiktus pienākumu ieviest ģeolokācijas ierīces, jo tas saistīts ar noteiktu transporta veidu vai noteiktu preču veidu.

Izmantošanas ierobežojumi

Ierīces, kas ierīkotas transporta līdzekļos, ko izmanto darbinieki, nevar tikt izmantotas:

- lai uzraudzītu atbilstību ātruma ierobežojumiem;
- lai patstāvīgi kontrolētu darbinieku;
- ģeolokācijas ierīces nevar tikt izmantotas darbinieka transporta līdzekļos: 1) saistībā ar tā brīvību organizēt pārvietošanos, 2) lai kontrolētu darbinieku pārstāvju vai arodbiedrības pārstāvju pārvietošanos, 3) ārpus darba laika, kad darbinieks transporta līdzekli ir tiesīgs izmantot personiskām vajadzībām, 4) uzskaitīt darbinieka darba laiku, ja tam tiek izmantotas citas ierīces.

Kādas ir privātās dzīves garantijas?

Darbinieku tiesības

Darbinieks ir jāinformē par to, ka šāda ierīce ir uzstādīta. Darbiniekiem ir tiesības piekļūt informācijai, kas glabājas ierīcē (pārvietošanās datums un laiks, maršruts, u.t.t.) saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.pantu.

Datu saņēmēji

Pieeja informācijai var būt tikai darba devējam un darbiniekiem, kas saistīti ar noteikto pakalpojumu sniegšanu.

Drošība

Lai izslēgtu nepilnvarotu personu piekļušanu ierīcē esošajai informācijai, ir obligāti jānodrošina tās drošība. Piemēram, pieeja šai ierīcei reālajā laikā, izmantojot Internetu (mājas lapu), ir jānodrošina, tikai izmantojot attiecīgu lietotājvārdu un paroli.

Datu glabāšanas laiks

Kopumā, informācija, kas iegūta no ģeolokācijas ierīces, jā saglabā pēc iespējas īsāku laiku. Rekomendējam tos dzēst pēc trim mēnešiem kopš to reģistrācijas jeb izveides. Tomēr informācija var tikt uzglabāta ilgāk, ja tā tiek izmantota, lai optimizētu pārvietošanās maršrutus.

Darbiniekiem sniedzamā informācija

Katrs darbinieks ir jāinformē par mērķiem, kādus plānots sasniegt.

Rekomendējam, lai nodrošinātu personas datu godprātīgu apstrādi, informēt darbiniekus arī par:

- iespējamiem personas datu saņēmējiem;
- tiesībām izmantot savas tiesības, ko nosaka likums, tādas kā pieejas tiesības saviem datiem un tiesības izdarīt labojumus savos datos.

Darbinieka informēšanai ir jābūt noformētai skaidri, nepārprotami un saprotami. Rekomendējam, ka tā tiktu noformēta kā atsevišķs dokuments, nevis tiktu iekļauts vai pievienots pie vispārējiem noteikumiem organizācijā vai uzņēmumā.

X. Citi pienākumi

- **Personas datu apstrādes reģistrācija Datu valsts inspekcijā**

Darba devējam jāizvērtē vai nav nepieciešams reģistrēt veikto personas datu apstrādi Datu valsts inspekcija. Papildus informāciju par personas datu reģistrāciju Datu valsts inspekcijā var iegūt Datu valsts inspekcijas sagatavotajās Vadlīnijās personas datu apstrādes reģistrācijai Datu valsts inspekcijā (<http://www.dvi.gov.lv/izmainas/>).

- **Pretendenta un darbinieka tiesības piekļūt saviem datiem**

Pēc pieprasījuma datu subjekts (piemēram, pretendents, darbinieks vai klients) var iegūt visu Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.pantā noteikto informāciju par sevi, ko apstrādā darba devējs. Katram darbiniekam ir tiesības, apliecinot savu identitāti, iegūt visu informāciju, ko par viņu ir savācis un glabā darba devējs jeb orgnaizācija vai uzņēmums. Pārzinim šī informācija rakstveidā ir jāsniedz mēneša laikā.

Darbinieks var iegūt jebkādu informāciju, kas ir saglabāta elektroniski vai manuāli, piemēram, informāciju par karjeras vēsturi, informāciju par darba attiecību izbeigšanu, informāciju, kas saistīta ar darbinieka novērtēšanu, informāciju par disciplinārsodiem, informāciju par trešajām personām, kuras noteiktā laika posmā ir saņēmušas informāciju par darbinieku, disciplinārlietas materiāliem, u.t.t.

Rekomendējam izstrādāt dokumentu, kas nosaka datu subjektu (t.i. pretendentu, darbinieku, klientu, u.c.) tiesības piekļūt saviem datiem, un publiskojiet to vai savādāk dariet to zināmu datu subjektiem.

- **Datu subjekta tiesības labot datus**

Fizisko personu datu aizsardzības likums 16.pants nosaka, ka datu subjektam ir tiesības pieprasīt, lai viņa personas datus papildina vai izlabo, kā arī pārtrauc to apstrādi vai iznīcina tos, ja personas dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi apstrādāti vai arī tie vairs nav nepieciešami vākšanas mērķim. Ja persona pamato, ka viņa dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi apstrādāti, nav nepieciešami, lai sasniegtu mērķi, kam dati tika ievākti, tad darba devējam (pārzinim) ir pienākums tos labot, un vienlaicīgi par to jāpaziņo personām, kas iepriekš šos kļūdainos datus ir saņēmis.

Datu valsts inspekcija
Tālrunis: 67223131
Blaumaņa iela 11/13-15,
Rīga, LV-1011
e-pasta adrese: info@dvi.gov.lv
www.dvi.gov.lv